

د افغانستان اسلامي جمهوریت
اداره ارتباطات عامه و استراتیژیک ریاست جمهورۍ
مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت

ملت ته د دولت د حساب ورکولو برنامه برنامه حسابه‌ی دولت به ملت

د افغانستان د علومو اکاډمۍ

د ۱۳۹۹ کال – سلواغې ۲۵ مه

پرله پسې ګڼه: ۴۱

سال مالی ۱۳۹۹

www.gmic.gov.af

[gmicafghanistan](https://www.facebook.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://twitter.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://www.youtube.com/gmicafghanistan)

د علومو اکاډمۍ لنډه پېژندنه

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د علومو اکاډمۍ بنسټ شاوخوا یوه پېړۍ مخکې مهال ته رسېږي. پر ۱۳۰۱ ل (۱۹۱۹م) کال پښتو مرکه، پر ۱۳۱۰ ل (۱۹۳۱م) کال کابل ادبي انجمن، پر ۱۳۱۱ ل کال کندهار ادبي انجمن جوړ شو او پر ۱۳۱۶ ل (۱۹۳۷م) کال د پورته انجمنونو له یو ځای کېدو څخه پښتو ټولنه جوړه شوه. پر ۱۳۲۰ ل (۱۹۴۱م) کال اریانا دایرة المعارف انجمن، پر ۱۳۲۱ ل (۱۹۴۲م) د تاریخ انجمن، پر ۱۳۴۵ ل (۱۹۶۶م) د لرغونپوهنې آمریت، پر ۱۳۵۴ ل (۱۹۷۵م) د کوشاني څېړنو بین المللي مرکز او پر ۱۳۵۴ ل (۱۹۷۵م) د پښتو څېړنو بین المللي مرکز جوړ شو. پر ۱۳۴۹ ل کال لومړی د افغانستان اکاډمي جوړه شوه او بالاخره د یادو ټولو مرکزونو له یو ځای کېدو څخه پر ۱۳۵۷ ل (۱۹۷۸م) کال د افغانستان د علومو اکاډمۍ د ایجاد فرمان صادر شو.

د افغانستان علومو اکاډمي د هېواد په سطحه د علمي څېړنو تر ټولو لوړه دولتي اداره ده، چې د مستقل تشکیل او بودجې په درلودو سره د اساسي قانون د اووه څلوېښتمې مادې مطابق، د علومو اکاډمۍ د قانون او د هېواد د نورو نافذو قوانینو په مراعتولو سره فعالیت کوي، چې په ترکیب کې یې د علومو د بېلابېلو څانگو علما او پوهان شامل دي. د علومو اکاډمۍ په راس کې په خارج رتبه بست کې د علومو اکاډمي ریس او ورپسې یې مرستیالان واقع دي. له تشکیلاتي پلوه علومو اکاډمي دوه علمي او اداري برخې لري. په علمي برخه کې علمي معاونیت، د بشري علومو معاونیت، د طبیعي-تخنیکي علومو معاونیت او د اسلامي علومو معاونیت دي، چې هره برخه ځانګړي علمي مرکزونه او هر علمي مرکز ځانګړي انستیتوتونه او ډیپارټمنټونه لري او په اداري برخه کې اداري معاونیت قرار لري، چې بېلابېلي اداري چارې تر سره کوي. تشکیل: د علومو اکاډمي اوسمهال ټول ۴۹۸ بستونه لري، چې له دې څخه ۲۹۱ علمي، ۱۰۸ اداري او ۹۹ خدماتي پرسونل بستونه دي.

لرلید: د بشري، طبیعي – تخنیکي او اسلامي علومو په برخه کې علمي څېړنې کول.

آرې موخي او مسوولیتونه

- په هېواد کې د علومو په مختلفو برخو کې د پرمختللو او هدفمنو علمي څېړنو د ترسره کولو د زمينې برابرول؛
- په هېواد کې د علم او پوهې د کمي او کيفي ودې د زمينې برابرول او د علومو په مختلفو برخو کې د علمي سوبې لوړول؛
- د علمي څېړنو سمون، همغږي او د طبیعي منابعو ارزول؛

د ۱۳۹۹ ل کال بودجه

1. عادي بودجه: دوه سوه درې نوي ميلونه، اووه لکه، اته اتيا زره، اووه سوه او دوه ويشت (۲۹۳۷۸۸۷۲۲) افغانۍ؛
2. انکشافی بودجه: درې څلوېښت ميلونه، اته څلوېښت لکه، شپږ زره، درې سوه نهه نوي (۴۳۴۸۶۳۹۹) افغانۍ؛
3. مصرف شوي بودجه: د معاشاتو، اجناسو او خدماتو په کودونو کې دوه نوي عشاريه پنځه سوه شپږ دېرش سلنه (۹۲.۵۳۶٪) عادي بودجه مصرف شوې. د دارايي د کسب په کود کې بودجه نه ده مصرف شوې. لامل يې د مصارفو په برخه کې د سپما او اقتصاد موضوع په پام کې نيول دي.

په ۱۳۹۹ ل کال کې د علومو اکاډمۍ ستري لاسته راوړنې

1. په بشري، طبیعي – تخنیکي او اسلامي علومو کې اتلس علمي څېړنیزې پروژې بشپړې شوې دي؛
2. یو سلو دېرش علمي – څېړنیزې پروژې تر کار لاندې دي، چې په دې کال هم پر هرې یوې کار شوی دی؛
3. د علومو په بېلابېلو برخو کې دوه څلوېښت علمي- څېړنیز اثار چاپ شوي دي؛
4. ۱۲ علمي - څېړنیزې مجلې، چې ۳۳ شمېرې کېږي چاپ شوي، چې ۱۸۶ علمي مقالې لري؛
5. څلور علمي – څېړنیز سیمینارونه دایر شوي دي؛
6. د ماشومانو او تنکیو ځلمیانو د درې دایرةالمعارف دویم ټوک چاپ شوی دی؛
7. د ماشومانو او تنکیو ځلمیانو پښتو دایرةالمعارف لومړی ټوک چاپ ته چمتو شوی دی؛
8. د اریانا ادبي دایرةالمعارف پښتو او دري برخه لومړی ټوک چاپ ته چمتو شوي دي؛
9. د پښتو لهجوي قاموس شپږم، اووم او اتم ټوکونه چاپ شوي دي؛
10. د ماشومانو، تنکیو ځلمیو او ښځینه وو د نه زورولو د قانون د دریو روزنیزو ورکشاپونو دایرول؛
11. د اتنو گرافي علمي- څېړنیز موزیم د اثارو د درې ورځني نندارتون جوړل؛
12. د بېلابېلو علمي- فرهنګي اثارو د مخکتنې مجلسونه جوړول؛
13. د گوري ژبي د الفبا، تدوین او اړوندو برخو ته یې استول؛
14. د ماسترۍ او دکتورا پروگرامونو لپاره د ۳۵ تنو غړو معرفي کول؛
15. له دریو علمي- فرهنګي بنسټونو سره د همکاريو تړونونه لاسلیکول او له ځینو نورو سره د تړونونو چارې روانې دي؛

د علومو اکاډمۍ علمي تشکيلاتي جوړښت

د افغانستان د علومو اکاډمۍ اوسمهال په دریو سترو علمي برخو، یعنې بشري، طبیعي- تخنیکي او اسلامي علومو کې څېړنې کوي، چې د هرې برخې علمي فعالیتونه په لاندې ډول روښانه شوي دي:

لومړۍ: بشري علوم

د علومو اکاډمۍ د بشري علومو معاونیت اووه علمي- څېړنیز مرکزونه لري، چې په لاندې ډول دي:

1. د ژبو او ادبیاتو مرکز؛
2. د ټولنیزو علومو مرکز؛
3. د لرغونپوهنې مرکز؛
4. د کوشاني څېړنو مرکز؛
5. د پښتو څېړنو بین المللي مرکز؛
6. د سیمه ییزو مطالعاتو مرکز؛
7. د اریانا دایرةالمعارف مرکز

د بشري علومو علمي مرکزونو په ۱۳۹۹ ل کال کې اووه علمي – څېړنیزې پروژې بشپړې کړي، چې په لاندې ډول دي:

1. د پښتو د منظومو ادبیاتو په پرمختیایي بهیر کې د ښځو ونډه؛
2. مقایسه هنر حوزه شرق کشور با تکسیلا؛
3. د نورستان په فولکلوريکو او شفاهي ادبیاتو کې د ښځې دریځ؛
4. د پښتو ادبي فنونو کره کتنه او ارزونه؛
5. له پښتو سره د گوري او ساوی ژبو اړیکې او پرتلنه؛
6. د ایران او هندوستان د اړیکو څېړل او پر افغانستان یې اغیزې ۱۹۷۹ - ۲۰۱۴؛
7. د گوري ژبي فونولوژي؛

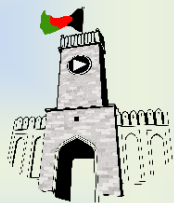
د بشري علومو په علمي مرکزونو کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۸۱) علمي – څېړنیزې پروژې تر څېړنې لاندې وې، چې په دې ډول دي:

1. د پښتو او دري تاریخي ژبنۍ اړیکې او توپیرونه؛
2. په پښتو ژبه کې منل شوی نیولوگیزم د ژبپوهنې له نظره؛

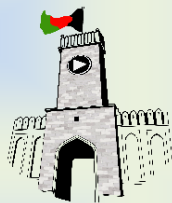

3. د اریاني ژبو په ډلبندی کې د پښتو ژبې دریځ؛
4. پېښور او د شاوخوا سیمو لهجې او له معیاري پښتو سره یې پرتله؛
5. خوشحال او نوستالژي؛
6. په پښتو لنډیو کې د متلونو او اصطلاحاتو تحلیلي څېړنه؛
7. د لوگر د احمدزیو او د پکتیا د اریوب ځایو لهجوي او مورفولوژیکي پرتلیزه څېړنه؛
8. د پښتو معاصرو ادبي ژباړو د بهیر تحلیلي څېړنه؛
9. په پښتو لنډیو کې د ولسي دودونو انعکاس؛
10. په پښتو کې د مسجع نثر د پیدایښت او پایښت څېړنه؛
11. د شفاهي ادبیاتو په رامنځ ته کولو کې د ښځو ونډه؛
12. د گوري ژبې مورفولوژي؛
13. پږو هس واژه های مرکب در متون منظوم معروف قرن ششم و هفتم هجری؛
14. پږو هس واژه های مرکب در متون منثور قرن ششم و هفتم هجری؛
15. معرفي زبان شناسان و آثار شان در دوره معاصر دری؛
16. تجدید در مورد روش املايي زبان دری؛
17. د معاصرې دورې په پښتو منظوم ادب کې د عرفاني او تصوفي ادبیاتو بهیر؛
18. د پښتو په کلاسیک ادب کې د عرفان او تصوف بهیر؛
19. په پښتو ادب کې د تپیزو د ایجاد او پرمختیایي بهیر څېړنه؛
20. د معاصرو داستاني ادبیاتو ارواپوهنیزه څېړنه؛
21. د افغانستان د پښتو معاصرو ادبیاتو په پرمختیا کې د نادولتي ادبي ټولنو د ونډې تحلیلي څېړنه؛
22. د پښتو په منظومو ولسي نکلونو کې د شکل او مضمون پرتلیزه څېړنه؛
23. د شلمې پېړۍ په دویمه نیمایي کې د پښتو ادب د پرمختیایي بهیر څېړنه
24. د نوي ژبپوهنې په رڼا کې د ځینو لیکل شویو فونولوژیو او مورفولوژیو پرتلیزه څېړنه؛
25. په پښتو منثورو ولسي نکلونو کې د شکل او مضمون څېړنه؛
26. په معاصر دوران کې د سنده د پښتو فرهنګي هڅې؛
27. د پښتو او پښتنو په اړه د ختیځپوهانو د آثارو تحلیلي څېړنه؛
28. د مومندو، سالارزو او مشوانو د لهجو څېړنه؛
29. د پښتنو د ځینو قبیلو نسبي څېړنه(مشواني، وردګ، بختیار، شېراني، تایمني، گنده پور، هني، سواتي او میاخېل)؛
30. په پښتو ژبه کې د ادبي آثارو د ژباړو څرنگوالی؛
31. پر پښتني کلتور د نوي ټکنالوژۍ اغېزې؛
32. د خوشحال خان خټک په آثارو کې د ښځینه شخصیت تحلیلي څېړنه؛
33. په لره پښتونخوا کې د پښتو ژبې دریځ (له ۱۹۴۷م څخه تر ۲۰۲۰م پورې)؛
34. د عبدالمنان ملګري د ادبي فرهنګي شخصیت څېړنه؛
35. کورنګلي ژبه ده که لهجه؟
36. بررسی رسم و رواج های ازبیک های افغانستان؛
37. بازتاب ژانرهای فولکلوریک در ادبیات منظوم زبان دری (1343 – 1357 ه.ش)؛
38. بررسی جریان های عرفان و تصوف اسلامی در افغانستان و انعکاس آن در ادبیات دری؛
39. بررسی و تحلیل سروده های زنان دری پرداز از دهه دموکراسی به بعد؛
40. تحلیل مقایسوی مثنوی معنوی مولانا با هفت اورنگ جامی؛
41. بررسی و تحلیل کهن ترین متن های منثور و منظوم دری تا سده چهارم؛
42. بررسی و تحلیل جریان های معاصر شعر دری در افغانستان؛
43. پږو هس واژه های مرکب در متون معروف منثور قرن ششم و هفتم هجری؛
44. بررسی و تحلیل متن های ساده و مرسل تعلیمی در متون قرن ششم؛
45. تحقیق پیرامون تاریخ تحلیلی نقد ادبی در ادبیات معاصر دری؛

46. نقد اجتماعی شعر دری؛
  47. بررسی مقایسوی و تحلیلی نیولوگیزم و ترکیب ها در آثار معاصر دری و پشتو؛
  48. بررسی کتبه های غزنوی، غوری و تیموری؛
  49. بررسی مقایسوی ساحات باستانی مندیگک با تمدن هرپه و موهنجودارو؛
  50. بررسی هنر معماری و مهندسی آبدات عصر اسلامی در ولایات شمالی افغانستان؛
  51. بررسی مسکوکات دوره یونان و باختری بامسکوکات کوشانی؛
  52. بررسی ایجاد مکاتب هنری و عقیدتی در کیش بودایی؛
  53. افغانستان در دوره امارت امیر شیرعلی خان 1241-1254 ه. ش؛
  54. د محمد داوود د جمهوری نظام بهرنی سیاست 1252-1257؛
  55. بررسی سیستم های اقتصادی (بامثال افغانستان)؛
  56. بررسی و تحلیل وضعیت پول و کریدت در کشور 1385-1400؛
  57. نقش تجارت در انکشاف اقتصادی افغانستان طی سال های 1380-1392؛
  58. د افغانستان په پرمختیای د سیمه ییزو سازمانونو اقتصادي رول؛
  59. په افغانستان کې د بهرنیو مرستو او پورونو تحلیل او څېړنه (1389-1398)؛
  60. د افغانستان په اقتصادي پرمختیا کې د کرنې او صنعت د متقابلو اغېزو څېړنه (1390-1400)؛
  61. بررسی اقتصادی منابع انرژی افغانستان؛
  62. د حمایو سیاسونو څېړنه، تحلیل او په داخلي تولیداتو کې یې رول؛
  63. رژیم سیاسی افغانستان و مقایسه آن با رژیم های ریاستی و پارلمانی مدل؛
  64. په افغانستان کې دولت – ملت جوړونه؛
  65. حکومت داری در امپراطوری عثمانی؛
  66. جرایم سازمان یافته بین المللی و چگونگی آن در افغانستان؛
  67. په افغانستان کې د ملکیت حقوق؛
  68. د خوشحال خان خټک فلسفې او سیاسي افکار؛
  69. اندیشه های فلسفی ابو علی سینای بلخی و تأثیر گذاری آن بر فلاسفه غرب و شرق؛
  70. پر افغاني فیلسوفانو باندې د لرغوني یونان او روم د فیلسوفانو د نظریاتو اغېزې؛
  71. تحلیل و بررسی مطبوعات در افغانستان (1357-1371)؛
  72. د افغانستان د جمهوریت دورې د رسنیو څېړنه او تحلیل 1352-1357؛
  73. په افغانستان کې د جرمنو په زیاتوالي او کموالي کې د رسنیو رول؛
  74. د ملي وحدت په ټینګښت کې د رسنیو ونډه؛
  75. بررسی روابط افغانستان با کشور های عربی (1945-2000 م)؛
  76. سلطنت افغانها در اصفهان 1722-1729 ؛
  77. مشارکت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زنان افغانستان در تاریخ نوین افغانستان 1919-2014 ؛
  78. معرفی صد اثر موجود در موزیم علمی – تحقیقی اکادمی علوم؛
  79. مشخصات اتنیکی و تاریخی بلوڅ ها؛
  80. شخصیت تاریخی زردشت و اصلاحات اجتماعی ان؛
  81. بررسی جایگاه ادیان هندی و یونانی در دوره کوشانی؛
- د بشري علومو د مرکزونو علمي غړو په ۱۳۹۹ ل کال کې پر (۲۹) علمي موضوعاتو کنفرانسونه وړاندې کړي، چې په دې ډول دي:
1. شوماشتي ژبه ده که لهجه؟
  2. د پښتو ادب په پرمختیا کې د ډیر سیمې ونډه؛
  3. د نورستان د ځینو شفاهي ادبیاتو د ځانګړنو تحلیل؛
  4. د نورستان په شفاهي سندرو کې د طبیعي عنایرو د انعکاس څېړنه؛
  5. د نورستان په فولکلوريکو ادبیاتو کې د ځینو متلونو او اصطلاحاتو لنډه تحلیلي کتنه؛

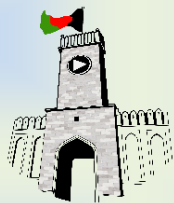

6. د نورستان په ولسي سندر وکې د واده د ځينو ناوړه دودونو غندنه؛
7. د نارۍ ولسوالۍ د گوري ژبي د سيمو او ځايونو د نومونو د تسميې وجه؛
8. د کونړ ولايت د گوري ژبي د ځينو سيمو او ځايونو د نومونو د تسميې وجه؛
9. معرفي لهجه های زبان اوزبیکي افغانستان؛
10. نحوه فراگيري زبان دوم؛
11. ژرف ساخت و روساخت جمله از نظر دستور زایا گشتاری؛
12. نگاه شناختی بر شعر و ادبیات کرونایی؛
13. فرق بین پیشینه و پیشوند در زبان دری؛
14. عوامل صعود و نزول فرهنگ و تمدن اسلامي به استناد اشعار ابراهيم خليل؛
15. هنرنمایی و شیوه های داستان نویسی در مجمع داستان های نگینه و ستاره گروین پژواک؛
16. د ملي يووالي حکومت پر مهال د هند او افغانستان اړیکې؛
17. د ډیترینس نظریې پر اساس د هند او پاکستان د نظامي سیالیو څېړل؛
18. په سویلي اسیا کې د هستوي وسلو پراختیا او افغانستان ته یې پېښ خطرونه؛
19. نظام حقوقی حاکم بر حمل و نقل در خلیج فارس؛
20. بررسی مقایسوی نقش جامعه مدنی در تامین حقوق بشر در افغانستان و ایران؛
21. د افغانستان پر وړاندې د روسیې د بهرني سیاست ارزونه ۱۹۹۱ - ۲۰۱۹ ز؛
22. د مرکزي اسیا پر وړاندې د ملي يووالي حکومت د بهرني سیاست ارزونه؛
23. سیاست خارجی بی طرفی ترکمنستان بعد از استقلال؛
24. مقایسه سیاست خارجی چین و روسیه در اسیا مرکزی؛
25. بررسی برخی از ساحات عصر برونز شمال افغانستان؛
26. اهمیت کتیبه های دوره اسلامی افغانستان؛
27. مفاهیم برخی از نشانه ها و سمبول ها در پیکر های بودایی؛
28. نگاهی بر زیستگاه طلا کمر و مقایسه آن با مناطق همجوار؛
29. اهمیت منارهای دوره اسلامی در افغانستان؛
30. بررسی مشکل تعیین آخرین مرحله سن طفولیت در قوانین افغانستان؛
31. گزارش تحقیقی و چگونگی آن در رسانه های افغانستان و ایران در شرایط موجود؛
32. د افغانستان او پاکستان ترمنځ د سودا گریزې وضعي څېړنه؛
33. د ټاکنیزې مناظرې پېژندنه او څېړنه؛
34. افکار و نظریات معتزله در رشد فلسفه؛
35. د افغانستان مالیاتی سیستم؛
36. بررسی بازار کار افغانستان طی سال های 1392 الی 1397؛
37. بررسی سیاست های خارجی افغانستان در روشنائی قانون اساسی 1382؛
38. د ژورنالیزم اخلاق او د ژورنالیستانو پر کړو وړو یې اغېزې؛
39. تاریخ و تمدن دوره کوشانی؛

دویم: طبیعي - تخنیکي علوم

د علومو اکاډمي د طبیعي- تخنیکي علومو معاونیت څلور علمي- څېړنیز مرکزونه لري، چې په لاندې ډول دي:

1. د کیمیا، بیولوژي او زراعت مرکز؛
  2. د ځمکپوهنې مرکز؛
  3. د ریاضي- فزیک او تخنیک مرکز؛
  4. د طبي علومو مرکز؛
- د طبیعي- تخنیکي علومو په پورتنیو مرکزونو کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۸) څېړنیزې پروژې بشپړې شوي، چې په لاندې ډول دي:
1. اپیدیمولوژي مرض شکر و اختلالات آن؛
  2. د وینې د لوړ فشار د اپیدیمولوژي د خطري فکتورونو او اختلالاتو څېړنه؛

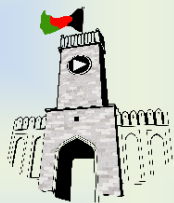

3. ارزیابی مدیریت زیاله های جامد شهری و دیزاین دفن صحی آن؛
  4. تحلیل و بررسی اوضاع جغرافیایی زون شمال غرب افغانستان؛
  5. تحلیل و بررسی جغرافیای طبیعی زون جنوب شرق افغانستان؛
  6. د کابل حوزې د هایډروګرافیکي ځانګړتیاوو څېړنه؛
  7. تحلیل و ارزیابی خشکسالي حوزه های آبی کابل- آندوس و هلمند؛
  8. د کابل په شرایطو کې د غنمو پر حاصلاتو باندې د بېلابېلو عضوي او فاسفورس لرونکي سرو اغېزې؛
- د طبیعي- تخنیکي علومو په برخه کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۲۲) علمي – څېړنیزې پروژې تر څېړنې لاندې وې، چې په دې ډول دي:

1. قاموس برق؛
  2. تحقیق پیرامون وریانت های پوشش ساختمان ها در کشور؛
  3. تحقیق پیرامون وریانت های مناسب رویه کاری (نما سازی) ساختمان ها در کشور؛
  4. بررسی مواد ساختمانی سبک و استفاده مناسب آن در شرایط؛
  5. تحقیق پیرامون تولید انرژی برق از تشعشع آفتاب در شرایط افغانستان؛
  6. ارزیابی مسیر های ترانسپورت سریع السیر برای کشور؛
  7. طرح ایجاد سیستم مسافربری سریع السیر در شهر کابل؛
  8. بررسی و ارزیابی کاربرد معادلات دیفرنسیال در حل برخی از مسایل میخانیک و اقتصاد؛
  9. بررسی و ارزیابی برخی از موارد تطبیقی متریکس؛
  10. بررسی برخی از کاربرد انتیگرال های سه گانه؛
  11. بررسی و ارزیابی مشتقات توابع در حل برخی از مسایل هندسی، فزیک و اقتصادی؛
  12. بررسی وضعیت موجود استفاده از انرژی تجدید پذیر در شهر کابل؛
  13. تحقیق پیرامون خصوصیات مرمرهای سیاه رنگ گزگ؛
  14. تحقیق در مورد نفت و گاز حوزه افغان - تاجک و قانونمندی گسترش ساختمانهای مساعد تجمع نفت و گاز در آن؛
  15. دریافت طرق موثر لیرنگ جهت تکثیر پایه های کلنی؛
  16. بررسی جغرافیای طبیعی مناطق خشک افغانستان؛
  17. په ننگرهار کې د ستروسو د زیان رسوونکو حشرو څېړنه؛
  18. تحقیق پیرامون امراض تاک انگور در شرایط کابل؛
  19. د شرقی زون (ننگرهار، لغمان او کونړ) ولایتونو د ځینو ولسوالیو د خاورې د حاصل خېزې څېړل؛
  20. تحقیق پیرامون دو رګه ساختن مرغ وطنی و اصلاح شده؛
  21. تحقیق پیرامون خصوصیات جیولوجیکي و منرالیزیشنی معدن مس دربند؛
  22. بررسی جغرافیای طبیعی مناطق خشک افغانستان؛
- د طبیعي علومو د مرکزونو علمي غړو په ۱۳۹۹ ل کال کې پر (۹) موضوعاتو علمي کنفرانسونه وړاندې کړي، چې په دې ډول دي:

1. د مترو د بوټو پر وده او حاصلاتو باندې د نایتروجن او فاسفورس کیمیاوي سرو د بېلابېلو اندازو د اغېزو څېړنه؛
  2. شیوع برخی از امراض از اثر گازات مضره؛
  3. د سلسل البول د لاملونو څېړنه؛
  4. د میګالو بلاستیک کم خونی د عمده لاملونو او درملیزو میتودونو څېړنه؛
  5. د شاک ډلبندي او له ناروغانو سره یې د مرستې د لارو چارو څېړنه؛
  6. تاثیر خشک سالی بالای پوتانسيل آبی دریای کابل طی چند دهه اخیر؛
  7. نقش پدیده های طبیعی بالای تمرکز نفوس در کشور؛
  8. چالش و فرصت های استفاده از منابع آبی دریای هریرود- مرغاب؛
  9. بررسی کمی و کیفی آب های منرالی ولایات هرات ، غور و بادغیس؛
- درپیم: اسلامي علوم

د علومو اکاډمي د اسلامي علومو برخه درې علمي- څېړنیز مرکزونه لري، چې په لاندې ډول دي:

1. د فقهې او قانون مرکز؛
  2. د حدیث او تفسیر مرکز؛
  3. د عقیدې او ثقافت مرکز؛
- د اسلامي علومو په پورتنیو مرکزونو کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۳) څېړنیزې پروژې بشپړې شوي، چې په لاندې ډول دي:
1. خدمات علمی محدث ابن حبان بستی؛
  2. تحلیل و بررسی برخی مسائل تصوف از نظر اسلام؛
  3. تاثیر اسلام بر عقاید و فرهنگ مردم افغانستان؛
- د اسلامي علومو په برخه کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۲۷) علمي – څېړنیزې پروژې تر څېړنې لاندې وې، چې په دې ډول دي:
1. په افغاني ټولنه کې د قرآن او سنتو په رڼا کې د وسطیت څېړنه؛
  2. د تفسیر جلالین پېژندنه او د هغه د اسرانیاتو نقد؛
  3. تحقیق و ارزیابی تفسیر حسینی؛
  4. د معارف القرآن او احسن الکلام تفسیرونو پرتلیزه څېړنه؛
  5. ترجمه کتاب تحقیق ما للهند؛
  6. نقش سنت نبوی در اصلاح عنعنات جامعه افغانی؛
  7. د حدیثي متن د نقد د بنسټونو ارزونه؛
  8. تخریج و ارزیابی احادیث وارده در مثنوی مولانا جلال الدین محمد بلخی؛
  9. تحقیق و بررسی احادیث موقوفه ام المؤمنین عائشه صدیقه؛
  10. په فقهې مذهبونو کې د تقنین څرنگوالی؛
  11. په اسلامي فقه او مدني قانون کې د حقوقو د بیع احکام او پرتله؛
  12. الوجیز فی المصطلحات الاصولیه؛
  13. د افغانستان د مدني محاکماتو د اصولو د قانون د موادو د ریښو پلټنه؛
  14. د افغانستان په حقوقي نظام کې د وګړو د اساسي حقوقو او وګاښو ارزونه؛
  15. محیط زیست از دیدگاه اسلام؛
  16. بررسی گفتگوی تمدنها از دیدگاه اسلام؛
  17. بررسی همزیستی اجتماعی از دیدگاه اسلام؛
  18. بررسی چالشها و راهکارهای صلح در افغانستان؛
  19. بررسی تأثیرات جهان بینی اسلامی بر تمدن غرب؛
  20. بررسی مکاتب مدیریت از دیدگاه اسلام؛
  21. مقایسه جایگاه زن در فرهنگ افغانی و اسلامی؛
  22. د تبلیغی جماعت ارزونه او پر افغاني ټولنه یې اغیزی؛
  23. نظریه تکفیر و پیامدهای ناګوار آن؛
  24. نقد عقاید و افکار فرقه های بهائیه، قادیانیه و پرویزیه؛
  25. نواقض ایمان و اثرات ناګوار آن؛
  26. تحلیل مقایسوی اصول عقیدتی ماتریدیه، اشعریه و اهل حدیث؛
  27. بررسی مقایسوی برخی امراض معنوی در عرفان اسلامی و روانشناسی؛
- د اسلامي علومو د مرکزونو علمي غړو په ۱۳۹۹ ل کال کې پر (۵) موضوعاتو علمي کنفرانسونه وړاندې کړي، چې په لاندې ډول دي:
1. بررسی ظهوری مهدی در ادیان؛
  2. د تبلیغی جماعت او اخوان المسلمین د دعوتي وسایلو مقایسه؛
  3. مسؤولیت پذیری از دیدگاه اسلام؛
  4. امانت و اهمیت آن در پرتو نصوص شرعی؛
  5. سیر تحولی- لیبرالیسم و تقابل دینی در اروپا؛

په ۱۳۹۹ ل کال کې د علومو اکاډمۍ له لوري وړاندې شوي سیمینارونه

- علومو اکاډمۍ په خپل کلني پلان کې د ۱۳۹۹ ل کال لپاره لس علمي- څېړنیز سیمینارونه په پام کې نیولي وو، چې د کورنا له امله یوازې څلور سیمینارونه ترسره شول، چې په لاندې ډول دي:
1. چگونګی سازګاری با تغییرات اقلیم و کاهش خطرات آن در کشور؛
  2. د افغانستان د اوبو مدیریت او د اوبو سیمه ییزه ډیپلوماسي؛
  3. استفاده از عنعنات ناب افغانی در زندگی اجتماعی؛
  4. اسلام دین اعتدال و میانه روی؛

د علومو اکاډمۍ د ۱۳۹۹ ل کال نشراتي فعالیتونه

په ۱۳۹۹ ل کال کې علومو اکاډمۍ په بېلابېلو علمي موضوعاتو کې ټول (۴۲) علمي- څېړنیز کتابونه، (۱۲) شمېرې مجلې، چې (۳۳) ګڼې کېږي، لکه: (کابل، آریانا، سیمه ییز مطالعات، تېیان، طبیعت، افغانستان "په انګلیسي ژبه"، باستانشناسي او کوشاني) او (۶) ګڼې د زېري جريدې چاپ کړي دي. (۱۱۴۳) ټوکه کتابونه او (۱۳۸) ګڼې مجلې او جريدې بېلابېلو علمي او اکاډميکو ادارو، څېړونکو او پوهان ته د ګټې اخیستنې لپاره وېشل شوي دي. د (۲۵۰) کتابونه او مجلو ګلېکسیونونه صحافت شوي، (۵۱۰) عنوانه مجلې او (۲۹۶۰) عنوانه کتابونه ډیټابیس شوي، پر (۲۱۵) عنوانه جريدو او مجلو نمبر وهل شوی او ثبت شوي دي.

د علومو اکاډمۍ د اطلاعاتو او عامه اړیکو له لوري په ۱۳۹۹ ل کال کې (۴۲) علمي- څېړنیز اثار چاپ شوي، چې په لاندې ډول دي:

1. فرهنگي – ادبي پېښلیک
2. د شلمې پېړۍ په لومړۍ نیمایي کې د پښتو ادب د پرمختیايي بهیر څېړنه
3. تاثیر کودهای کیمیاوي مرکب بالای حاصل نبات لوبیا
4. خط و دستور زبان اوستایی
5. دست اوردهای عمده یک صد سال اخیر افغانستان
6. په افغانستان کې د فولکلور پیژندنې اړتیا
7. بررسی مسله کمبود آب در شهرهای بزرگ کشور و راهای حل آن
8. د ستورو چینی (لومړۍ ټوک)
9. رښتیني هڅې (دویم ټوک)
10. رښتیني هڅې (درېیم ټوک)
11. تعیین وقت مناسب بذر و تاثیر آن بالای مقدار حاصلات زعفران در شرایط کابل
12. په پښتو ادبیاتو کې د سريزي ليکنې دود او ارزښت؛
13. د سوات پښتو ادب او ثقافت؛
14. طرح ایجاد و سیستم مسافری سړی السیر در شهر کابل؛
15. د پروستات د سلیمي هایپر پلازیا د عملیاتي درملنې او له عملیات څخه وروسته د مقدمو اختلاطاتو څېړنه؛
16. په حقوقي او جنایي چارو کې د انکار احکام او اغیزې؛
17. د بیان آزادي د اسلامي شریعت له نظره؛
18. قرآن د بشریت لارښود؛
19. د فولکلور پوهنې سیمپوزیم؛
20. فلسفه اخلاق؛
21. بررسی مسکوکات و ظروف سفالی دوره کوشانی؛
22. تعیین برخی مشخصات اگرو تخنیکي توت زمینی در شرایط کابل؛
23. نفس و تاثیر آن در اصلاح و فساد انسان؛
24. حقوق تجارت «بیع قرض و حواله طلبات»؛
25. د افغانستان د سیمه ییزو اړیکو پنځه کلن پېښلیک «کرونولوژي»؛
26. پړو هڅ در باره وضعیت آب در آسیای مرکزی و ارتباط آن با افغانستان؛

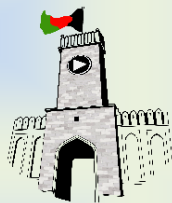

27. د ادبیاتو فلسفه؛
28. د پښتني فولکلور چاپي مجموعو څېړندود؛
29. د گوري ژبي د ولسي ادبیاتو شکل او مضمون؛
30. شیوع مرض لښمانیا و طرق جلوگیری آن در افغانستان؛
31. بررسی سلوک و کارنامه های الداعی الی الله مولانا محمد عطاءالله فیضانی؛
32. د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو خطي نسخو تحلیلي څېړنه؛
33. راه کار های حفاظت محیط زیست؛
34. په پښتونخوا کې پښتو لنډه کیسه؛
35. خط و دستور زبان اورمړي؛
36. د عبدالحنان داعي کلیات؛
37. امتزاج هنر گریک و بودیک در جنوب هندوکش؛
38. هایډرو پولیتک افغانستان؛
39. بدخشان در گستره فرهنگ و تاریخ؛
40. عوامل ظهور و زوال سلجوقیان در افغانستان ۴۲۹- ۵۲۲ ه.ق ؛
41. حقوق ازادی ها و مکلفیت های اساسی افراد در قانون اساسی ۱۳۰۰ افغانستان
42. د عبدالرحمن بابا او عبدالحمید مومند په اثارو کې پښتو متلونه او اصطلاحات

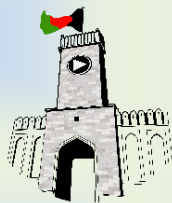
په ۱۳۹۹ل کال کې د علوم اکاډمۍ په علمي مجلو کې چاپ شوي مقالې
د علومو اکاډمۍ په علمي مجلو کې د بشري، طبیعي- تخنیکي او اسلامي علومو ټولې ۱۸۶ علمي - څېړنیزې مقالې چاپ شوي، چې په دې ډول دي:

الف- بشري علوم

1. د پښتو لیکنود ځینې ستونزې او حللارې؛
2. د استاد، استاذ، استاز نوم ایتمولوژیکي څېړنه؛
3. د ژبپوهنې د توپونیني څانګې له مخې د "برنگ" او "بشران" ایتمولوژي؛
4. د کرنین، قرنطین، قرننن ایتمولوژیکي څېړنه؛
5. لوېدیځه لهجه د فارسي که اوستا تر اغېز لاندې؛
6. ماته کیسه د صنوبر را یاده شینه، اسطوره یي لنډۍ؛
7. په پښتو لنډیو کې د ګودر یاد؛
8. دردمند لایق؛
9. د لوګر د احمدزیو او د پکتیا د اریوب ځایو لهجوي او مورفولوژیکي پرتلیزه څېړنه؛
10. د پوهاند رښتین د علمي شخصیت څېړنه؛
11. د لوګر او اریوب ځایو د لهجو او ځینو وییونو څېړنه؛
12. پښتو ګرامر لیکنې ته لنډه کتنه؛
13. د لنډیو لرغوني ارزښت ته لنډه کتنه؛
14. د پوهاند رښتین ژباړې ته کتنه؛
15. ژباړه د پوهاؤ په اند؛
16. پښتو ادب او ژباړه؛
17. د کره کتنې ډولونه
18. د جنوب ختیځ د کلتوري وضعیت او دودونو انځور؛
19. پر پښتو لنډیو د یوولسم سپټمبر اغېزې؛
20. سلیمان لایق د پوهانو له نظره؛
21. د داستان لیکنې ځانګړنې؛
22. د ماشوم ادبیاتو معنوي ارزښت؛

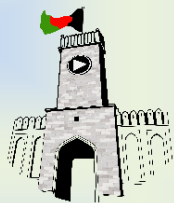

23. د پښتو نثر د پیدایښت او پايښت دورې؛
24. پوهاند رښتین د شاعر په توګه؛
25. الفت بېګم (درد) د دردونو شاعره؛
26. د پوهاند رښتین په اشعارو کې پښتو او پښتونولي؛
27. د اکادمیسین سلیمان لایق شاعرانه فکر او هنر؛
28. ادبي ټوټه او په پښتو ادب کې یې د ودې پړاوونه؛
29. د تخلیق او تحقیق اړیکې؛
30. پښتو ادب او مودرنیزم؛
31. د آسیا په زړه کې توفان که د میوندۍ ملالی حماسه؛
32. استاد رښتین د پښتو ګرامر؛
33. د ماشوم ادبیاتو هنري ارزښت؛
34. په ولسي ادبیاتو کې وریانونه او د هغو ځانګړنې؛
35. د پښتو او شغناني ژبې د ستاینوم پرتله؛
36. د ولسي ادبیاتو ټولونه او څېړنه؛
37. د پوهاند صدیق الله رښتین د ژباړلي نثر (وطنه) ځانګړنې؛
38. د شفاهي ادب په ټولونه کې دې له لاسوهنو مخنیوی وشي؛
39. موسیقۍ چيست و چه وقت پیدا شده؛
40. ارزش تحقیقات فولکلوري در افغانستان؛
41. دیدگاه سیدجمال الدین افغان پیرامون زن و باورها در جوامع سنتی؛
42. په افغاني ټولنه کې د ښځو پر وړاندې د ځینو ناورو دودونو حللارې؛
43. د ګوري ژبې د الفباوو بهیر ته لنډه کتنه؛
44. د کهوار (چترالي) ژبې ځینې ګرامري ځانګړنې؛
45. د ګوري او کهوار (چترالي) ژبو ځینو ګرامري ځانګړنو ته لنډه پرتلیزه کتنه؛
46. په ژبه کې تحول او بدلونونه؛
47. "ځانګه" لنډې کیسې ته تحلیلي کتنه؛
48. ظهیرالدین محمد بابر و او نینگ بابر نامه اثر؛
49. آغزه کې ادبیات یاد ګار لیک لری؛
50. سیر تاریخی خط در زبان های دری و پشتو؛
51. انواع و نقش فونیم «ی» در زبان های دری و پشتو؛
52. باغهای تاریخی کابل؛
53. بازتاب جلوه‌هایی از طبیعت در شعر عاصی از محترم سید احمد رفعت؛
54. نگاهی انتقادی بر زیبایی‌شناسی شعر فارسی؛
55. تساهل و تسامح در ادبیات عرفانی؛
56. سیر تاریخی خط در زبان های دری و پشتو؛
57. رابطه شمس و مولانا؛
58. سیاست زبانی؛
59. عوامل تغییر و تحول زبانها؛
60. رابطه زبان با سایر علوم؛
61. افغانستان مهد و پروشگاه زبان فارسی دری؛
62. بخشی بر ویژه گیهای زبانی عبدالهادی داوی؛
63. نظر علما و دانشمندان در رابطه به هنر و خلافت کمال الدین بهزاد؛
64. بازتاب فرهنگ عامیانه و فولکلوریک در اشعار حافظ؛
65. نشانه گذاری و شیوه های کاربرد درست آن در زبان دری؛

66. بررسی حذف فعل؛ مشترکات و شناسه های فعلی در زبان دری؛
67. مرگ و زنده گی از نظر مولانا؛
68. تحلیل و بررسی نثر مسجع در آثار خواجه عبدالله انصاری؛
69. برخی آرایه های ادبی در اشعار رودکی سمرقندی؛
70. د خوشحال په اشعارو کې د فولکلوريکو کرکټرونو یادونه؛
71. په پښتو داستاني ادب کې د لهجوي وېبونو د استعمال څرنگوالی؛
72. د اباسين سپېدې ته لنډه تحليلي کتنه؛
73. سواتنامه د معاصر يونليک د ځانگړنو په رڼا کې؛
74. سعيد د خپل ديوان په منځپانگيزه او جوليزه دايره کې؛
75. د ميرزاخان انصاري د شمعي او پتنگ منازري فکري او هنري ارزښتونه؛
76. په متني تحقيق او تنقيد کې د علامه رشاد ونډه؛
77. د پښتو فعلونو په تېرمهالي ستو کې د ل مورفيم ارزښت؛
78. ميرزا او اړخاييزم؛
79. ژباړونکي ختيځپوهان؛
80. په انگرېزي او پښتو ژبو کې د فعل پرته؛
81. د عارف لاهوري د ديوان قلمي نسخه؛
82. د پښتو خطي نسخو د کټاکونو تحليلي څېړنه؛
83. د داتا گنج بخش د کتابتون د پښتو قلمي نسخو لنډه تحليلي کتنه او ارزونه؛
84. ځينو پښتني قوانينو او نرخونو ته تحليلي کتنه؛
85. د فولکلور او فولکلوري موضوعاتو وېش او ډلبندي؛
86. د جمجه پاچا منظومې ولسي کيسې د دوو نويو بېلگو پرتليزه څېړنه؛
87. د رحمان بابا د اشعارو بېلابېل اړخونه؛
88. روابط ايران و عربستان در دوره حسن روحاني؛
89. روپکرد فرهنگي ترکيه در افغانستان؛
90. پروژه گاپ ترکيه و تبعات سياسي و محيط زيستي ان در منطقه؛
91. جاينگاه زنان در قانون اساسي ۱۳۸۲ افغانستان؛
92. لايحه استرداد مجرمين به جين و اعتراضات مردمی در هنگ کنگ ۲۰۱۹؛
93. موانع فراوی تمایلات هزمون طلبانه چین در جنوب اسيا؛
94. افغانستان و اسناد بين المللی حقوق بشر؛
95. بررسی وضعیت حقوق بشر در ايران؛
96. اعتراضات اخير در عراق و لبنان؛
97. د افغانستان او پاکستان پر سوداگريزو اړيکو د گمرکي تعرفو اغېزې؛
98. د هند او ازبکستان سياسي اړيکي او پر افغانستان يې اغيزې؛
99. په نړيوالو تجارتي اسنادو کې د قوانينو تعارض او د حاکم قانون تشخيص؛
100. د افغانستان د مدني قانون له نظره په عقد کې اکراه او اغېزې يې؛
101. په اسلام کې د اداري قضا ماهيت او پدايننت؛
102. د ديوېند دارالعلوم سياسي فکر او پر افغانستان يې اغېزې؛
103. د هند او چين وروستۍ سرحدی کرکېچ؛ د نظامي غوره والي فکتور؛
104. د انډر بايجان او ايران د سياسي اړيکو څرنگوالی؛
105. وضعيت آب در اسيا مرکزی و ارتباط ان با افغانستان؛
106. د پاکستان او هند په اړيکو کې د وروستيو بدلونونو ارزونه؛
107. له مرکزي اسيا سره د اروپايي ټولنې د اړيکو ارزونه؛
108. نقش ادیان، فرهنگ و وسايل اطلاعات جمعی در حل نزاع؛

پوتین و تصویر آینده روسیه؛	109.
په تاریخ کې د خلکو او شخصیتونو رول؛	110.
تأثیر انکشاف متوازن بالای زنده گی مردم؛	111.
اضطراب، نشانه ها و راه های پیشگیری؛	112.
نقش مهاجرت بر فرهنگ شهر نشینی؛	113.
نگاهی اجمالی به شهر و فرهنگ شهر نشینی؛	114.
سبب عقد در قانون مدنی افغانستان؛	115.
بازتاب اندیشه ها و رویکردها؛	116.
شناسایی مؤلفه های ارزیابی؛	117.
زعفران؛ کشت بدیل کوکنار در افغانستان؛	118.
د احمدشاه بابا د واکمنی پرمهال د افغانستان وضعیت؛	119.
فرار مالیاتی و راه های کاهش آن در افغانستان؛	120.
گوهر شاد بیگم و فعالیت سیاسی؛	121.
مداخله در امور کشورهای دیگر از نگاه حقوق بین الملل؛	122.
د شاه امان الله خان د واکمنی ځینو بنسټیزو چارو ته یوه لنډه کتنه؛	123.
بحثی پیرامون اندیشه از نظر ابن خلدون؛	124.
د لایب نیټس په فلسفه کې جوهر او د وجود حقیقت؛	125.
برېښنايي ټاکنې؛	126.
ارشاد النسوان وطرح دیدگاهها وتعریف جدید از زن در افغانستان؛	127.
د رسنیو او ټولنیزو بدلونونو ترمنځ اړیکې؛	128.
ب- طبیعی - تخنیکي علوم	
ارزیابی انواع چوب و چگونگی تقویت آن در ساختمان سازی؛	129.
ارزیابی آسیب پذیری ساختمانهای غیر معیاری و مقاوم سازی آنها؛	130.
بررسی نقش کلکین در انتقال حرارت در ساختمان ها؛	131.
ارزیابی اقتصادی برق تولیدی از صفحات فوتولتاییک؛	132.
نقش استفاده از انرژی قابل تجدید در بهبود اقلیم؛	133.
ارزیابی تشعشع آفتاب جهت استفاده صفحات فوتولتاییک؛	134.
محاسبه خمش گادر ها به روش انتیگرال گیری؛	135.
بررسی نقش متریक्स در کد نوسی همینگ؛	136.
معین انتیگرال په مرسته د ځینو بیولوژیکی مسایلو څیړل؛	137.
تأثیرات تغییر اقلیم بالای محصولات زراعت ومالداری؛	138.
بررسی نحوه اثر گذاری پتوجن ها بالای نباتات؛	139.
فاسفورس لرونکي سري او د بوټو د حاصلاتو په لوړولو کې د هغوی ونډې؛	140.
چگونگی تنظیم رژیم غذایی مناسب برای مرغ های تخمی در مراحل رشد و نموی جسمی آنها؛	141.
انرژی قابل تجدید و نقش آن در محیط زیست؛	142.
رده بندی سکتور های آسیب پذیر از خطرات تغییر اقلیم و چگونگی سازگاری با آن در افغانستان؛	143.
مشخصات فزیکي میخانیکي مرمرهای ساحهٔ توپ درهٔ ولایت پروان؛	144.
بررسی ارتباط میتامورفیزم با پلیت تکتونیک؛	145.
بررسی راهکارهای استراتیژیک برای مدیریت بهینه آبهای سطحی در کشور؛	146.
مدیریت آب باران در شرایط جغرافیایی شهر های بزرگ کشور؛	147.
بهره گیری از ظرفیت طلای کشیف (زباله ها) در شهر کابل؛	148.
چگونگی سازگاری با روند تغییرات اقلیمی در مناطق اقلیم خشک کشور؛	149.
معادن پگماتیټی فلزات نادره و احجار قیمتی- نیمه قیمتی افغانستان؛	150.

151.	تحليل و ارزيايي پراگنده گي بارنده گي کندهار؛
152.	د COVID-19 ناروغي شاليد او اپيديمولوژي؛
153.	پر روغتيا باندې د ځينو اقليمي بدلونونو اغيزې او له هغو سره د سمون (تطابق) څرنگوالی؛
154.	د پروستات د سليمې هايپرپلازيا عملياتي درملنه او له عمليات څخه وروسته د مقدمو اختلاطاتو څېړنه؛
155.	2019 کرونا وېروس د خصوصياتو پېژندنه او تفريقي تشخيص؛
156.	بررسی مقایسوی رژیم های تداوی هیلکو باکتر پیلوری؛
157.	د COVID – 19 ناروغي د درملنې، وقايې او اندازو څېړنه؛
158.	د COVID-19 د کلينيکي بني او تشخيصيه پلټنو څېړنه؛
159.	د پلورايي انصبا ب د عمده لاملونو څېړنه؛
160.	د COVID-19 وېروس د لابراتواري پلټنو څېړنه؛
161.	د COVID-19 ناروغي اختلاطات؛
162.	په اميدوارو بڼو کې د سېرو د حادې انيما د خطري عواملو او د پېښېدلو د زمان څېړنه؛
163.	د وېروسونو ضد درمل؛
164.	د نعنا بوټي د غذايي او طبي ارزښت څېړنه؛
165.	اروماترapi او د هغې د ډولونو څېړنه؛
166.	د هورې د اغيزناکو توکو روغتيايي او خوريز ارزښت څېړنه؛
ج- اسلامي علوم	
167.	برخی از اعجاز علمی قرآن کریم؛
168.	ابن عابدین شامی و اندیشه های سیاسی آن در کتاب ردالمختار ؛
169.	امانت و اهمیت آن در پرتو نصوص شرعی؛
170.	بررسی ارتباط نفس و بدن از دیدگاه فارابی، ابن سینا و صدرا؛
171.	رابطه عقل و دین در اسلام؛
172.	د امام ابن حبان ژوند او آثارو ته لنډه کتنه؛
173.	بررسی دوره تحصیلی امام فقهاء ابوحنیفه نعمان(رح)؛
174.	تدبر وتعلل از دیدگاه قرآن؛
175.	عام، مطلق او د هغو توپیرونه؛
176.	د ملي وحدت او اسلامي پیوستون قرآني اصول او معیارونه؛
177.	بطن قرآن از دیدگاه آلوسی و مصادیق آن؛
178.	مسئولیت پذیری از دیدگاه اسلام؛
179.	اهمیت محیط زیست در زندگی انسان از دیدگاه اسلام؛
180.	تفاوت آرامش در یوگا با اطمینان در نماز؛
181.	فعالیت های علمی(اجتماعی- سیاسی) علامه قاری نیک محمد؛
182.	شخصیت زن مسلمان از دیدگاه علامه اقبال لاهوری؛
183.	د شرابو دنیوي او اخروي زیانونه؛
184.	ایمان به قدر و استفاده از اسباب؛
185.	په شرعی نصوصو کې چاپېریال ساتنې ته ځانگړې پاملرنه؛
186.	بارزترین ارزشهای اخلاق اجتماعی در جامعه افغانی؛
په پای کې په عمومي توګه ویلای شو، چې په ۱۳۹۹ کال کې په علومو اکاډمۍ کې ۱۸ پروژې دفاع شوې، ۱۳۰ پروژې تر کار لاندې دي، ۱۸۶ علمي- څېړنیزې مقالې د بېلابېلو برخو د څېړونکو له خوا لیکل شوې، ۴۲ کتابونه، ۱۲ علمي- څېړنیزې مجلې او ۳ جریدې چاپ شوې دي. همدارنګه ۵۳ علمي- څېړنیز کنفرانسونه په انفرادي توګه د څېړونکو له خوا وړاندې شوې او ۴ علمي- څېړنیز سمینارونه دایر شوي دي.	

1. پنځه انکشافی بودجی وې، لکه: د دایرة المعارف وسایل او لیکل، د پښتو ژبی د لهجوي قاموس لیکل او تدوین، د زراعتي څېړنیز فارم د احاطي دیوال، د طبي علومو د څېړنیز لابراتوار اکمال او تجهیزات، د څېړنو او نوښتونو د همکارۍ په برخه کې د ICT-Lab جوړول. ټوله انکشافی بودجه دري څلوېښت میلونه، څلور لکه، شپږ اتیا زره، درې سوه نهه دېرش (۴۳۴۸۶۳۳۹) افغانۍ وه، چې له دې څخه ۳۸،۶۲ فیصده مصرف شوی ده.
2. د ۱۳۹۹ ال کال بودجه د دایرة المعارف وسایل او لیکل او د پښتو ژبی د لهجوي قاموس لیکل تطبیق شوي؛
3. د زراعتي څېړنیز فارم د احاطي دیوال، د طبي علومو د څېړنیز لابراتوار اکمال او تجهیزات، د ICT-Lab جوړول ناتمام دي.
4. د نه مصرف دلایل ی دي، چې د کرونا ویروس له امله دولتي ادارې ډېر وخت رخصت وې، چې ورسره ورځنۍ دفتري چارې له خنډ او ځنډ سره واقع شوې وې او کارونه پر خپل وخت ترسره نه شول.
5. د قراردادونو نه بشپړېدل، ځکه د کرونا له کبله د توکو د لېږد رالېږد پر مخ سرحدې لارې وتړل شوې او هغه وسایل چې موږ باید د لابراتوار او د ادارې د سمبالتیا لپاره رانیولې وای، د کال تر پای پورې روانه رسېدل.

د پالیسۍ او تقنین په برخه کې لاسته راوړنې

1. د جلالتماب ولسمشر د حکم پر بنسټ د علومو اکاډمۍ د فعالیتونو د ارزونې په برخه کې یوه نوې هر اړخیزه طرحه جوړه شوې، چې د هغې پر بنسټ د علومو اکاډمۍ اهداف، فعالیتونه، تشکیل او قوانین ټول له سره برابر شوي او د کابینې له پرېکړې وروسته به د اجرا وړ وي، چې د علومو اکاډمۍ د چارو د ښه والي په برخه کې به ډېر مثبت اغېز ولري.
- د انکشافی پروژو د تطبیق له لارې د خلکو پر ژوند اقتصادي او اجتماعي اغېزې
1. د علومو اکاډمۍ انکشافی پروژې د اړوندو علمي برخو او علمي چارو د پرمختګ، پیاوړتیا، اسانتیا او ښه والي لپاره په پام کې نیول کېږي، نو په هره علمي برخه کې چې تولیدات رامنځته کېږي، نېغ په نېغه د ټولنې د وګړو پر ټولنیز او اقتصادي حالت اغېز ښکاري.
- د هېواد پر عوایدو د پروژو اغېزې
1. هغه علمي – څېړنیزې پروژې چې د علومو اکاډمۍ په بېلابېلو برخو کې لیکل کېږي، بازار ته د پلور لپاره عرضه کېږي او له دې لارې چې کوم عواید راجمع کېږي، دولت ته سپارل کېږي. په ۱۳۹۹ ال کال کې علومو اکاډمۍ درې لکه، پنځلس زره، څلور سوه شپږ اويا (۳۱۵۴۷۶) افغانۍ عاید درلود.

د اداري فساد پر وړاندې بنسټیزې او مهمې کړنې

1. په ۱۳۹۹ ال کال کې د ادارې د بهیود او اصلاح په موخه په بېلابېلو برخو کې بدلونونه راغلي؛
2. د وړتیا، ژمنتیا او کاري مخینې له مخې نوې ګومارنې شوې؛
3. او د ادارې د تفتیش اړوندې برخې په چارو کې د اداري فساد د مخنیوي لپاره خپلې هڅې ګړندۍ کړي دي.

د راتلونکي لپاره د اداري برنامې

1. د (۵۰) علمي- څېړنيزو اثارو چاپول؛
2. د (۱۴) علمي – څېړنيزو سيمينارونو د ايرول؛
3. د (۳۶) علمي – څېړنيزو مجلو چاپول؛
4. (۴۰۰۰) ټوکه اريانا ادبي دايرة المعارف چاپول؛
5. د علومو اکاډمۍ د ټولو چارو د منظم پرمختگ لپاره د لنډمهالي، منځمهالي او اوږدمهالي نوي ستراتيژيک پلان جوړول؛
6. د علومو اکاډمۍ د چارو د ښه پرمختگ لپاره د نويو طرز العملونو او لايحو برابرول؛
7. د اشتغال لپاره په نوي طرحه کې قراردادې څېړنې او د ژباړې ملي مرکز وړاندیز شوی دی؛
8. د هېواد په سطحه د تحقيقاتو د ثبت د مرکز ايجادول؛
9. د علومو اکاډمۍ د کتابتون ډيجيټل کول؛
10. د علومو اکاډمۍ ټول نشرات انلاين کول؛
11. د دايرة المعارف او قاموسونو لپاره د ځانگړو اپليکيشنونو جوړول؛
12. د څېړنو لپاره د پليجرېزم سيستم رامنځته کول؛
13. د استخدام په برخه کې علمي شرايط لوړول؛
14. د اداري فساد د مخنيوي لپاره په بېلابېلو برخو کې د کميسونونه ايجادول؛
15. د عوايدو د ډېروالي لپاره د ماسټرۍ او دکتورا برنامې وړاندیز او ترڅنگ يې د اکاډمۍ د نشراتو د پلور لپاره د پلان جوړول
16. د افغانستان ټولو علمي- اکاډميکو مرکزونو ته د علومو اکاډمۍ د نشراتو رسول؛

ستونزې او ننگونې

1. د علومو اکاډمۍ د علمي او اداري غړو د ظرفيت لوړولو لپاره د بودجې نه شتون؛
2. د علومو اکاډمۍ علمي او اداري غړو ته د ظرفيت لوړولو لپاره د بورسونو نه شتون؛
3. د علمي ډيپارټمنټونو د تشکيل کمښت؛
4. د هېواد په ځينو ولايتونو کې د ساحوي څېړنو لپاره د امنيت نه شتون؛
5. د تحقيقاتو لپاره د کافي بودجې نه شتون؛
6. د علومو اکاډمۍ دولتي جايدادونه له غصب، دعوا او زورواکۍ سره مخامخ دي، هرکال زموږ ډېر وخت په محاکمو کې په دعوو تېرېږي، دې چارې د علومو اکاډمۍ د مديریتي برخې دمسوولينو ډېر وخت ضايع کړي او د ادارې پر علمي چارو يې بدې اغېزې کړي دي.

وړاندیزې حللارې

- د څېړنو لپاره د ځانگړې بودجې تخصیص؛
- د ظرفيت لوړونې لپاره علومو اکاډمۍ ته د بورسو زمینه مساعدول يا ځانگړې بودجه ورکول؛
- د اړوندو علمي ډيپارټمنټونو تشکيل ډېرول؛
- په ځينو ولايتونو کې د ساحوي څېړنو د ترسره کولو لپاره د امنيتي تدابيرو نيول؛
- حکومت او دولت دواړه دې د علومو اکاډمۍ د دولتي جايدادونو د غصب، دعوا او زورواکۍ مسلي ته جدي پاملرنه وکړي؛